

جم جمک

۴

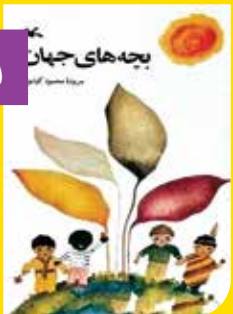

■ تصویرگر: مسعود دشتبان
■ تاریخ نشر: ۱۳۸۹-
چاپ دوازدهم
■ ناشر: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
■ تعداد صفحات: ۲۸

این کتاب شعرهایی است که برای گروه سنی «۵» نوشته شده و دربردارنده شعرهایی است برای بچه‌های ۱۰ تا ۱۱ ساله. فضای اشعار بیشتر به حال و هوای طبیعت نزدیک بوده و تصویری شاعرانه و لطیف از طبیعت ارائه می‌کند. احوال‌پرسی، قاصدک، جم جمک برگ خزون، خدایا تو خوبی، دعا، گل بگو و گل بشنو و از باغ‌های نور از جمله عنوان‌های شعرهای این مجموعه هستند.

بچه‌های جهان

۵

■ تصویرگر: زهره پریز
■ ناشر: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
■ تاریخ نشر: ۱۳۹۳-
چاپ چهارم
■ تعداد صفحه: ۲۱۲

مجموعه‌ای از بهترین شعرهای کودکان و نوجوانان از محمود کیانوش که از بنیان‌گذاران و شاعران برجسته ادبیات کودکان و نوجوانان در کشورمان محسوب می‌شود، در این کتاب منتشر شده است. کتاب هم شعرهایی برای گروه سنی کودکان دارد و هم شعرهایی برای نوجوانان.

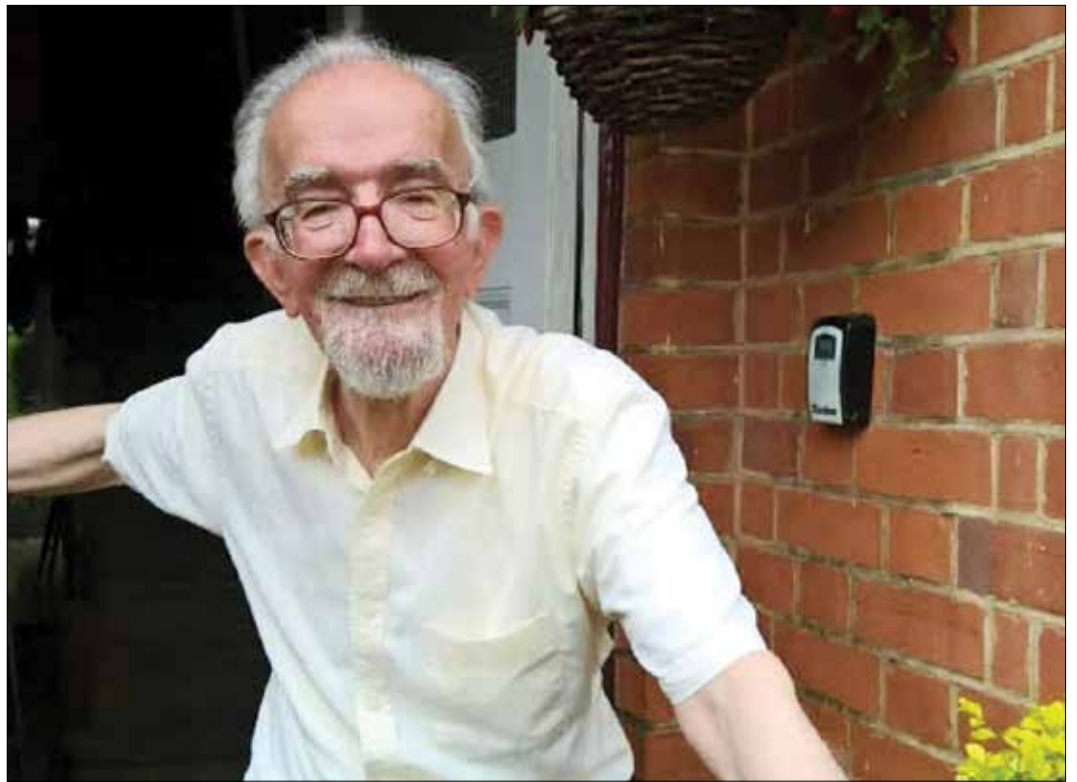
خودنویس آبی و گل سرخ

۶

■ سال: ۱۳۹۳ - چاپ دوم
■ ناشر: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
■ تعداد صفحات: ۴۰

این رمان برای گروه سنی نوجوان نوشته شده است. کیانوش در این اثرش، داستان نوجوانی را روایت می‌کند که با پیدا کردن اسکناسی در خیابان دچار یک درگیری درونی برای پیدا کردن صاحب این اسکناس یا استفاده شخصی از آن می‌شود و این موضوع برای وی ماجراهایی را پدید می‌آورد.

از سویی کیانوش شعرهای بسیاری هم برای گروه‌های سنی مختلف سروده است؛ مثلاً در شعر «فروردین» وقتی می‌گوید «یک گل ده گل صدها گل، اینجا آنجا هر جا گل» کاملاً مشخص است که این شعر برای کودکان خردسال است و در آن از موسیقی و کلمات به خوبی بهره گرفته و فضا سازی کرده است. کیانوش شعر کودک را فراتر برد و آن را در بستر ادبیات رسمی پروراند. در واقع می‌توان گفت که کیانوش تنها کسی است که توانست از گذرگاه ادبیات کهن و کلاسیک وارد قلمروی شعر کودک شود. شعر کیانوش برگرفته از دنیای شعر و شاعری است؛ در حالی که شاعران پیش از او از قلمروی ادبیات فولکلوریک وارد شعر کودک شدند و به همین سبب شعر آنان بیشتر به پسند خردسالان نزدیک بوده تا نوجوانان.

کیانوش ذهنیت ایدئولوژیک نداشت؛ نگاهش جهانی بود و پیام‌هایش انسانی فارغ از مرزبندی‌های سیاسی و عقیدتی؛ در صورتی که نگاه آموزگارانه رایج در آن سال‌ها وابسته به تبوتاب‌ها و هیجان‌های انقلابی و عقیدتی بود که در بیشتر موارد رنگ و آهنگ شعاری پیدا می‌کرد. ما کیانوش را با شعر کودک می‌شناسیم چون این قلمرو خالی بود و او یکی از پایه‌گذاران اصلی شعر کودک بود اما باور کنید کار کیانوش در ترجمه هم بسیار عالی بود و من هنوز کسی را ندیده‌ام که بتواند در دو زمینه زبان مبدا و مقصد به این خوبی تسلط داشته باشد.

در نقد ادبی اما شور جوانی در کیانوش به صورت انقلابی‌گری به چشم می‌آید که با سن و سال او نمی‌خواند. مثلاً وقتی درباره آل احمد و نیما می‌خواهد نقد بنویسد، کاملاً سیاه و سفید می‌نویسد و کمتر در او انعطاف می‌بینیم. نقدهای کیانوش در مواردی تندوتیز است که ممکن است با پسند ما سازگاری نداشته باشد. من ترجمه‌هایش را بیشتر می‌پسندم. کیانوش ترجمه کرد، رمان نوشت و داستان کودک و شعر کودک و...؛ در حالی که انرژی شگفتی داشت که اگر در یک مسیر قرار می‌گرفت، شاید سرآمد خیلی‌ها بود. اما بیشتر ما ایرانی‌ها پراکنده کاری می‌کنیم.

شعر کودک و نوجوان انجام داد، استثنایی بود. او شعرهای کودکان دنیا را به فارسی برگرداند؛ البته عین شعر را برنگرداند، بلکه مفهوم، محتوا، تصویر و پیام شعر را به صورت شعر فارسی درآورد. او از زبان اشیاء گفت و به آن‌ها جان بخشید، از شعرهای دیگران گفت و همه این موارد موجب شد در دنیای قبل از انقلاب، شاعر موفقی باشد، شاعری که پس از مهاجرت و در جریان شعر انقلاب جایش برای همیشه خالی ماند. از زمانی که به لندن رفت، دیگر در باغ کودکان و نوجوانان ایران نبود، خواه‌ناخواه چون از محیط و مخاطب فاصله گرفته بود، چیزهای دیگری توجه او را جلب می‌کرد؛ مثلاً عرفان شرقی یا عرفان مولانا. این‌ها نیاز آن فضا بود و احساس می‌کرد در ادبیات شرق گفتنی‌هایی هست که به درد مردم غرب می‌خورد. دیگر این که به زبان انگلیسی می‌نوشت.

تاثیرگذاری بر شعر کودک بعد از انقلاب

بسیاری معتقدند او را باید پایه‌گذار شعر کودک در ایران دانست، مردی که به شعر کودک هویت بخشیده و با نگاهش جهانی، سرشار از پیام‌های انسانی و فارغ از مرزبندی‌های سیاسی و عقیدتی را برای این گروه سنی ترسیم کرده است. بسیاری از افرادی که بعد از انقلاب شعر سرودند، تحت تاثیر محمود کیانوش بودند چون تنها کسی بود که در این زمینه نظریه‌پردازی کرده و کتاب‌های زیبایی در حوزه شعر کودک منتشر کرده بود. کیانوش از شاعرانی بود که ما در اوایل انقلاب به نوعی تحت تاثیر او بودیم. او نخستین کسی بود که به شکل پایه‌ای و ریشه‌ای در این زمینه کار کرده بود و نظریه داشت. در آن زمان «شعر کودک در ایران» تنها کتابی بود که پیرامون مباحث نظری شعر کودکان سخن می‌گفت و هیچ کتاب دیگری در این زمینه نداشتیم.

حتی امروزه هم با وجود اینکه کتاب‌هایی در این زمینه منتشر شده است اما هنوز هم حرف کیانوش است که در شعر کودک جاری و ساری است و شاعران کودک، هنوز هم همان کتاب را می‌خوانند و از آن چیزی می‌آموزند.

کاری که کیانوش در مواجهه با شعر کودک و نوجوان انجام داد، استثنایی بود. او شعرهای کودکان دنیا را به فارسی برگرداند؛ البته عین شعر را برگرداند، بلکه مفهوم، محتوا، تصویر و پیام شعر را به صورت شعر فارسی درآورد. او از زبان اشیاء گفت و به آن‌ها جان بخشید، از شعرهای دیگران گفت و همه این موارد موجب شد در دنیای قبل از انقلاب، شاعر موفقی باشد